



De Torenvalk
Natuurpunt regio Tielst



MEMORANDUM

2018





INHOUD

Inhoud	2
Groen en natuur als klimaatbuffer in onze gemeenten	3
Groen als buffer voor het klimaat	3
Natuur overal beschermen en versterken	3
Natuur in de gemeentelijke domeinen	3
Natuurverbindingen in het landschap maken	4
Natuur sterker maken in de bebouwde centra	4
Natuur op landbouwsites en bedrijventerreinen	4
Brongerichte wateractieplannen	4
Nieuwe leidraad voor ruimte besparend beleid	5
Actiepunten per gemeente	5
Ruisselede	5
Wingene	5
Wielsbeke	5
Oostrozebeke	6
Meulebeke	6
Pittem	6
Ardooie	6
Dentergem	6
Tielt	7
Lichtervelde	7

Foto's cover: Noël Cabbeke, Marc De Schuyter en Martin Debouver



GROEN EN NATUUR ALS KLIMAATBUFFER IN ONZE GEMEENTEN

Groen als buffer voor het klimaat

Door de klimaatverandering zal er steeds meer watertekort en -overlast zijn de volgende jaren, ook in onze regio. Natuur en groen kunnen de gevolgen van klimaatverandering beperken. Groen werkt als verkoeling bij hitte en als spons voor een teveel aan water. Waterlopen dragen het landschap, voeden natuur en landbouw en verkoelen steden. Ze zijn een snelweg voor dieren en planten en zijn de economische aders van de toekomst. Werken met het water is dan ook de enige optie. Werk dus als gemeente een brongericht wateractieplan uit en reken niet enkel op kunstmatige bufferbekkens.

Natuur overal beschermen en versterken

Het aansnijden van open of groene ruimte, het vergunnen van telkens kleine projecten, het veranderen van het reliëf, weghalen van kleine landschapselementen, ... nemen telkens kleine hapjes uit een ecosysteem dat nu al kwetsbaar is. We zien te veel dat groene plekjes verdwijnen bij openbare werken, natuur is dan te weinig beschermd. Op bedrijventerreinen en in woonzones wordt het groen gekapt en dikwijls niet vervangen. Of 100-jarige bomen worden vervangen door piepjonge bomen, waardoor er in de toekomst geen oude bomen meer zullen zijn. In oude bomen huizen er tal van soorten planten en dieren die eraan gebonden zijn, een hoge biodiversiteit dus die bij kap plotseling verloren gaat.

Behoud en versterking van natuur en groen moet bij alle plannen voorop staan. Als bedrijventerreinen of woonzones (her)aangelegd worden, wordt de bestaande natuur zoveel mogelijk geïntegreerd in de plannen. Inventarisatie van wat er aan natuur en soorten is, moet aan de nieuwe plannen voorafgaan. Is schade toch onvermijdelijk, dan wordt gekeken naar compensatie waarbij versterking van het ecosysteem vooropstaat. Leg dus heraanplant met oudere bomen op in de nabijheid.

Natuur in de gemeentelijke domeinen

Om de natuurwaarden in de gemeentelijke parken, bos- en natuurgebieden sterker te maken, vragen we om het natuurgericht beheer toe te passen. Het gemeentelijk groen niet alleen verplicht pesticiden vrij beheren, maar ook op een meer natuurvriendelijke manier, zodat de biodiversiteit verhoogt. Niet overal moet het gras kort gemaaid worden, intensief maaien is ook duur. Gebruik uitsluitend biologische bloembollen om het gras op te fleuren. Inventariseer de natuurwaarden en plak er een prijs op, zodat de bomen en natuur ook naar waarde geschat worden. Communiceer hierover met de bewoners. Maak de ruimtelijke bestemming groen als dat nog niet zo is.

Bekijk als gemeente waar het openbaar groen/natuur kan uitbreiden en investeer als gemeente om nieuwe natuur aan te kopen en te ontwikkelen. Zorg ervoor dat de ruimtelijke bestemming natuur wordt. Werk samen met de Vlaamse en provinciale overheid voor uitbreiding van hun groendomeinen. Probeer de natuurvereniging te ondersteunen waar het kan bij haar natuuraankopen.



Natuurverbindingen in het landschap maken

Verbind de natuureilandjes - de groene plekje her en der in het landschap - zodat planten en dieren zich kunnen verplaatsen. Goed beheerde bermen en beken zijn bij uitstek natuurverbindingen. Al te vaak zien we dat de natuur te weinig kans maakt langs deze groene en blauwe aders. Werk als gemeente mee aan de handhaving van de verplichte afstanden voor bewerking en sproeien zodat de waterkwaliteit en de diversiteit van de bermen worden beschermd. De houtige begroeiing langs de beken behouden waar doorgang voor onderhoud niet noodzakelijk is.

Het is belangrijk om natuurgebieden en natuurlijke oevers langs waterlopen en bufferbekkens tijdens het broedseizoen, maar ook daarbuiten, te vrijwaren van de jacht. Voor heel wat soorten zijn dit immers de laatste rustplaatsen.

Werk met ons samen om de natuurwaarden in het landschap te behouden en te versterken. De gemeente kan bomenrijen aanplanten en samenwerken met het stadslandschap om knotwilgen en nieuwe poelen te voorzien. Al te dikwijls zien we dat deze kleine landschapselementen nog 'ongemerkt' verdwijnen. Wij houden dit jaar onze veertigste dag van de natuur. Een volgehouden inspanning die loont, waarvoor we graag met de gemeenten samenwerken.

Natuur sterker maken in de bebouwde centra

Lokale natuur op wandelafstand maakt mensen gezonder en gelukkiger. Door verdichting in de kernen is er extra nood aan openbaar groen. Als we willen dat jonge gezinnen zich meer in de gemeentelijke centra vestigen, moet de gemeente hier werk van maken, bv met speelnatuur.

In de kernen is het voor de natuur nodig dat groene vingers zich uitstrekken tot in de bebouwde omgeving. Schaf niet zomaar trage wegen af, want dikwijls is het mogelijk ze te behouden en er een groene wandelverbinding van te maken, ook langs verkavelingen.

Herwaardeer de beken en maak ze terug zichtbaar in de centra. Verwijder met dit doel overwelvingen waar het kan en geef de beek de ruimte als natuurlijke ader.

De particuliere tuinen en gemeentelijke parken zijn leefgebied van talloze soorten die extra aandacht vragen. Stimuleer bij de bewoners, maar ook bij scholen, zorgcentra, e.d. de natuurrijke tuin zonder pesticiden en geef als gemeente het goede voorbeeld.

Natuur op landbouwsites en bedrijventerreinen

Natuur moet gekoesterd worden want ze levert diensten voor de landbouw, onder andere bestuiving (wilde bijen en honingbijen), waterretentie, fijn stof/geur-verspreiding, opvangen van plagen. Waar mogelijk grachten herwaardeer, hagen en heggen aanplanten tegen erosie.

Wachtgronden, daken en graszones kunnen ingezet worden om natuur te creëren. Stimuleer groendaken in bedrijvenzones.

Brongerichte wateractieplannen

De watervoorziening voor natuur en landbouw wordt samen met de rol van waterlopen als natuurverbinding, maar ook de overstromingsproblematiek, gebiedsgericht bekeken met verschillende overheden, sectoren en publieke/private partners.

De nadruk moet hier liggen op zowel maatregelen aan de bron, als het behoud van waterbergende capaciteit van graslanden (en tuinen), het meanderen van beken, het afstemmen



MEMORANDUM

van gebruik oppervlaktewater op de noden van landbouw en natuur. En ook het actief tegengaan van private en publieke verhardingen, het behoud van kleine landschapselementen, ruimtelijke concentratie van bedrijvigheid, het aanmoedigen van de juiste teelten op hellingen om erosie te voorkomen.

Nieuwe leidraad voor ruimte besparend beleid

In elk gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt veelal nieuwe grond ingenomen en komt er meer verharding. Bij het opmaken van nieuwe plannen en bij alle openbare werken is de leidraad voortaan zo weinig mogelijk inname van nieuwe grond en extra verharding. Vele kleintjes maken één groot. De resterende open ruimte moet onverhard blijven om water te laten infiltreren en wat verhard is moet deels onthard worden. Werk als gemeente mee aan de bouwstop vanaf nu. Schrap woonuitbreidingsgebieden en maak een ruimtelijk uitvoeringsplan voor behoud van de groene binnenruimten.

ACTIEPUNTEN PER GEMEENTE

Ruiselede

In Ruiselede is het door ons beheerde natuurgebied Vorte Bossen inmiddels meer dan 50 ha groot. We realiseerden onlangs nog enkele nieuwe natuuraankopen. Het Parochieveldbos is een belangrijk gemeentelijk groendomein evenals het Disveld in Doomkerke. Natuurpunt Gulke Putten beheert er eveneens de Predikherenbossen. Als natuurverbinding zien wij graag de Wantebeek en de Poekebeek als groene aders evolueren in het landschap.

Wingene

In Wingene heeft de Vlaamse overheid hard ingezet op de natuurinrichting in het Biscopveld, waardoor o.a. in de Vagevuurbossen, de Gulke Putten geweldige resultaten geboekt zijn, die ook voor de recreant een belangrijke meerwaarde bieden. De aanwezigheid van teveel stikstofdepositie door de nabije intensieve veehouderij beperken de natuurkwaliteit echter. De hoge nitraatgehalten in de beken moeten omlaag. In het landschap zien we verdere achteruitgang van kleine landschapselementen, wat gecounterd moet worden door deze natuurverbindingen te versterken.

Wielsbeke

Vanuit de Vlaamse overheid is in het kader van het natuurherstel Leie een inrichtingsproject gepland aan de oude Leiearm Bavikhove-Ooigem. We vragen dat er ook van het projectgebied oude Leiemeander in Sint-Baafs-Vijve spoedig werk gemaakt wordt. Het beheer van Ooigembos is deels in handen van het ANB en deels in privé-handen. Meer ecologisch beheer en afstemming is noodzakelijk. De gemeente besliste om een oude Leiearm te dempen en het openbaar bos te verkopen als bedrijfsgrond en wil de natuur nu compenseren in een bestemd natuurgebied. Wij zijn voorstander van deze natuurinrichting maar willen niet dat de Oude Leiearm hiervoor moet gedempt worden. De Leievallei moet zoveel mogelijk intact blijven, ook buiten de tien projectgebieden in het kader van het Leieherstel Seine-Schelde.



MEMORANDUM

Oostrozebeke

We pleiten voor de Visscherie als nieuwe groene long in het centrum van de gemeente, alsook voor de Ooigembeek en Hulstebeek als groene ecologische aders. We willen de natuur verder versterken in de Mandelvallei, o.a. door verhogen biodiversiteit in het gemeentelijk Mandelvallei gebied en door de realisatie van een wandelverbinding tussen het centrum en de Baliekouter. We willen de nabestemming natuur in de Kleiput Vinkhoek concreet maken.

Meulebeke

Wij wensen de dijk tegen overstromingen in de Devebeekvallei te vergroenen en willen ook nieuwe kleine landschapselementen als natuurverbinding in de Devebeekvallei. Ook de natuur nog versterken aan het kleine bufferbekken en in het domein van Ter Borch. In de Paanders-Hulselde is het mogelijk trage verbindingen te herwaarderen en te beplanten. Maatregelen in het kader van erosie kunnen ook ingezet worden om meer natuur te creëren. De Veldbossen hebben potentieel en ook hier kunnen trage verbindingen voor de recreant van pas komen. Een groene verbinding tussen de Veldbossen en het provinciedomein Ardooie Veld als natuurverbinding realiseren. De nabestemming natuur aan de Kleiputten Ketelberg realiseren in de toekomst.

Pittem

De terreinen aan het zuiveringsstation Zwartegatbeek nog meer natuurgericht beheren, alsook de aangelegde bufferbekkens die her en der in de gemeente aangelegd werden. Wij zijn voorstander voor meer natuurgericht beheer in de Kleiputten van Egem en openstelling voor passieve recreatie. We pleiten voor versterking van de natuurwaarden in de Egemse Veldekens.

Ardooie

In ons Natuurpunt gebied Jobeekbosje (Zwevezele-Ardooie) gaan we verder met natuurgericht beheer om dit oude bosrelict in stand te houden en te versterken. We streven naar een meer ecologische inrichting en beheer in de Waterbek, het gebied aan de nieuwe bufferbekkens. We werken graag mee aan het natuurgericht beheer in het provinciedomein 't Veld en verwachten van de gemeente hetzelfde.

Dentergem

We verwachten van de gemeente samenwerking met de hogere overheden voor verdere natuurversterking in het provinciaal domein Baliekouter en de Meikensbossen. We pleiten voor een groene verbinding tussen beide gebieden via verbinden natuurgebiedjes en trage wegen zoals voorgesteld in ons trage wegenplan.

In het centrum is de herwaardering van de Speibeek als groene ader noodzakelijk. Het groen moet in uitvoering van het GRUP Dentergem centrum behouden en versterkt worden. Er zijn ook potenties voor meer natuur langs de Oude Mandelbeek.

Vanuit de Vlaamse overheid is in het kader van het natuurherstel Leie een inrichtingsproject gepland aan de Neerhoek-Ponthoek, de natuur wordt er vernat en hersteld. We vragen dat er ook van het projectgebied Oeselgem-Mandel werk gemaakt wordt. De Leievallei moet zoveel mogelijk intact blijven, ook buiten de tien projectgebieden in het kader van het Leieherstel



MEMORANDUM

Seine-Schelde. Met Natuurpunt kochten wij een stukje oude Leie-arm in de Heuvelhoek en willen er de natuur versterken.

Tielt

Tielt heeft weinig eigen groengebieden, dankzij de inrichting van het Kamgebied is er een kleine natuurparel op loopafstand bijgekomen. We kijken uit naar de verbinding met de Zompeling. In alle groengebieden zoals ook in het Poelbergbosje rekenen we op meer natuurgericht beheer door de stad.

Van het geplande nieuwe speelbos aan de spoorweg en van de ontwikkeling van het landschapspark met de Kapelrijbeek als blauw lint, moet dringend werk gemaakt worden. Waar mogelijk trage verbindingen herstellen zoals voorgesteld in ons trage wegenplan.

Meer woonuitbreidingsgebieden mogen geschrapt worden en vervangen door kernversterkend bouwen in enkele bouwlagen, met planmatig behoud van de groene binnenruimten. Van de stad verwachten we stimulansen voor gedeelde woonvormen.

Bij elk openbaar werk moet er meer zorg komen voor integratie van de bestaande natuur/bomen, en mag er meer nieuwe natuur bijkomen. We vermelden de werken aan de bron van de Poekebeek, die met meer zorg voor het bestaande groen had moeten gebeuren, daar het speelbos bedreigd werd.

Lichtervelde

Vanuit het natuurgebiedje aan de Fonteinestraat, in de buurt van de E403, zou er een 'natte' verbinding gemaakt kunnen worden met de nog niet ingerichte 'Pinkstervallei'. Verbinding kan via de bosjes en bufferbekkens ten zuiden van de Bellestraat, genaamd 'Lichtervelds bos' en langs de Bellestraat tot boven de Leysafortstraat.

De Huwynsbossen zijn een grote brok natuur, maar het bos ligt op 4 à 5 km van het centrum, dus het idee is om er een wandel- en natuurverbinding naar toe te maken. Een privaat park in het centrum te verbinden met de Huwynsbossen, via het Colpaertbos, Huwynsbeek, e.a. groene stapstenen.

De Huwynsbeek en de Drielindenbeek vloeien samen in Lichtervelde, er zijn her en der provinciale bufferbekkens aangelegd, om wateroverlast te voorkomen, die kansen bieden voor meer natuur. Er is in het centrum nog te weinig speelgelegenheid in het groen. Ook de herwaardering van trage wegen wordt gevraagd.